

JORGE CARRIÓN

KSIEGARNIE

Przełożył
Adam Elbanowski

NOIR SUR BLANC

Spis treści

0. Wstęp: Wychodząc od pewnego opowiadania Stefana Zweiga	15
Kultura i pamięć zbiorowa — <i>Mendel od Książek</i> Stefana Zweiga — Wiedeńska Café Gluck — Księgarnia jako politeizm — Tytan pamięci — Cykl dwudziestowiecznych nowel — <i>Biblioteka Babel</i> , <i>Alef</i> i <i>Pamiętliwy Funes Borgesa</i> — <i>Papierowy świat</i> Pirandella i <i>Encyklopedia umarłych</i> Danila Kiša — Księgarska społeczność — Lektura i wstyd wobec świata, który doświadczył dyktatury paszportu — Historyk jako kolekcjoner i szmaciarz — Przykłady — Pamięć jako śmietnik — O tym wszystkim, o czym opowie ta książka, i wielu innych rzeczach — Heterotopia według Foucaulta	
1. Zawsze podróż	27
Niezmienny W.B. — Księgarnia jako mapa świata — Współistnienie epok — Międzynarodowy klub miłośników księgarń — Librería del Pensativo w Gwatemali — Horror — Sophos i Artemis Edinter — Niebo Indian — Biurko podróżnika jako kolaż miejsc i czasów — Osobliwe księgarnie podróżnicze — Altaïr, Ulyssus, Deviaje, Desnivel, Chatwins — Mit Bruce'a Chatwina — Stanfords — Foyles — Sześć filii Daunt Books, trzydzieści cztery Au Vieux Campeur i logika Moleskine'a — Formy bankructwa	
2. Ateny: możliwy początek	42
Młody czytelnik Kawafisa — Ateny jako labirynt tuneleli — Pasaż Pesmazoglou — Grecka Biblioteka Narodowa — Cień Biblioteki Aleksandryjskiej — Obrót książkami i biblioteki w epoce grecko-rzymskiej — Aleksis, Owidiusz, Alfonso Reyes — Księgarnia, Biblioteka i kanon — Upadek imperium rzymskiego i narodziny	

podręczników akademickich — Ianos, Politeia i nade
wszystko Librairie Kauffmann — Powszechna historia
niszczenia książek i banków — Ogień i srebrniki

3. Najstarsze księgarnie świata 53
 Książki w ruchu — Certyfikat dawności — Bertrand
 (Lizbona), Hatchards (Londyn) i Librería de Ávila
 (Buenos Aires) — Dawne Książki Współczesne — Szes-
 nasto- i siedemnastowieczne księgarnie według Svenda
 Dahla i Henry'ego Petroskiego — *Świątynia Muz* —
 Świadectwo Goethego — Kilka uwag o fizycznym
 aspekcie lektury i rękodzielniczym charakterze księgarń
 na podstawie *Etyki dobrej roboty* Richarda Sennetta —
 Kurz, księgarze i Romano Montroni — Zmiany w cza-
 sie, nazwie i przestrzeni — Genueńska Bozzi, najstarsza
 we Włoszech — Lello (Porto) i Luxemburg (Turyn) —
 Francesco Casanova, wydawca Edmonda De Amicisa,
 i Angelo Pezzana, amfitrion Allena Ginsberga — Na ko-
 niec raz jeszcze o Lizbonie i trzęsieniu ziemi — Sailor's
 Reading Room (1864) według Sebalda

4. Shakespeares and Companies 69
 Książka według Mallarmégo — Szyć, pisać, czytać: dwa
 kolejne pasaży z *Pasaży* — Uprzemysłowienie książki
 w XIX wieku — Skandale literackie: Baudelaire i Flau-
 bert — Adrienne Monnier i Sylvia Beach: wspólna lek-
 tura przy rue de l'Odéon w Paryżu — La Maison des
 Amis des Livres i Shakespeare and Company — Mała
 księgarnia totalna — Księgarka jako krytyk literacki —
 Światowa Republika Literatury i jej domniemana eks-
 terytorialność — Księgarka jako sędzia i strona — Naro-
 dziny pewnej tradycji — Druga Shakespeare and
 Company i City Lights w San Francisco, bratnie księgar-
 nie — George Whitman i Lawrence Ferlinghetti — Pro-
 wokacyjny *Skowyt* — Umasowienie paryskiej bohemy
 według Kena Goffmana — Bitnicy, hipisi, masa krytycz-
 na i kanonizacja literacka — Otwarta do północy

5. Księgarnie zgubnie polityczne 89
 Inkwizycja w Nowym Świecie — Niezdecydowana księgarnia w Bratysławie — Karl Marx Buchhandlung w Berlinie i *Życie na podłuchach*, film o czytaniu — *Europe Central* i *Grobowiec dla Borysa Dawidowicza* — Dyktatura jako negocjacje dotyczące tekstów — Najlepsza księgarnia w Berlinie Zachodnim: Autorenbuchhandlung — Spotkanie Stalina i Marksa — Powszechna historia cenzury, która także jest demokratyczna — Doktor Rushdie i Joseph Anton — Książki, które niosą śmierć — Christina Foyle jedzie do Rosji, a jej ojciec wysłał telegram do Hitlera — Adolf, młody czytelnik — Mao Zedong, księgarz — Wielkie reżimowe księgarnie w Chinach — Żołnierski węch — Więzienne lektury Fidela Castro — Librería Universal w Miami — Hawańscy księgarze oraz słowa Antonia José Pontego i Jorge Edwardsa — Powszechna historia nikczemności — Najgroźniejsi pisarze i *booklovers* XX wieku — *Mitośnik księgarń* Claude'a Roy
6. Księgarnia orientalna? 113
Głosy Marrakeszu — Gdzie, u diabła, zaczyna się Orient? — Targowanie się w Budapeszcie — Problem orientalistyczny — Tanger według Delacroix — Hiszpańscy malarze i marokańscy pisarze — Paul Bowles i anglosaskie centrum tangerskiego mitu — La Librairie des Colonnes — Siostry Gerofi i Bowlesowie — Rachel Muiyal — Juan Goytisolo w Królestwach Taify — Bitnikowe koneksje madryckiej *la movida* — Podróż jako odkrycie i rozpoznanie — Tureccy podróżnicy i polemiki na stambulskim Bazarze Książek — İstiklal Cad-desi, czyli aleja Niepodległości — Negacjonizm i żarzące się oczy o cynowym odcieniu — Księgarnie w Kairze i Jerozolimie — Kaligrafia w Chinach i targowanie się w Pekinie — Papierowa tkanina

7. Ameryka (1): *Coast to coast* 131
 Michel de Certeau i kultura przestrzenna — Nowy Jork — Hotel Chelsea — Raz jeszcze pokolenie bitników — Phoenix Bookshop i Peace Eye Bookstore, księgarnie eksperymentalne i włosy tonowe poety — Fascynujące wspomnienia Frances Steloff — List Henry'ego Millera ze wzmianką o Gotham Book Mart i najlepszym żyjącym krytyku w USA — Gay Talese i Denis Diderot — Największa w świecie księgarnia akademicka w Chicago — Przystanki w Iowa, Denver i Portlandzie — Najstarsza księgarnia na Dzikim Zachodzie — Green Apple Books, czyli peryferie San Francisco — Miłość i księgarnia jako wątki filmowe — Piwnica, świątynia, pieczara: Ennis, Lovecraft, Steiner — Księgarnie Hugo i Harry'ego Pottera — *Zawrót głowy*, czyli kopia w Los Angeles na podstawie oryginału z San Francisco — Marilyn Monroe czyta *Ulysses*
8. Ameryka (2): Z północy na południe 156
 Księgarnia jako kobieca metafora — Księgarnia upoetyczniona: Leonardo da Vinci w Rio de Janeiro — Dziki detektyw w księgarskim labiryncie miasta Meksyk — Młodość, książki i seks — *Raj* Lezamy Limy — Infamundo, El Laberinto, wenezuelska Pulpería — Ulises Milla i fonetyka — Felisberto Hernández, sfrustrowany księgarz — Urugwajska tradycja migracji — Księgarnia El Virrey w Limie — Śladami Bolaña w Chile — Krytyk literacki z Opus Dei — Zajęte domy — Kanon Południowego Stożka — Clásica y Moderna, wielka Natu Poblet i kultura w ukryciu — Tradycja księgarska jako sukcesja — *Memorias de un librero* Hectora Yanovera — Librería de la Ciudad — Cortázar i Borges — Ponowne spotkanie z Borgesem — Raz jeszcze w paryskich księgarniach — Gwiazda daleka i mroczne cierpienie, powikłania powszechnej historii nikczemności i sztuk pięknych — Niejeden przepadł z tego powodu

9. Paryż odarty z mitów 184
Miłość chłopców — *Fantômes de Tanger* Edgarda Cozarinskiego — Więzień Tangeru: Choukri zabija ojca — *Paryż nigdy nie ma końca* Enrique Vili-Matasa i Librairie Espagnole — Graffiti z Marguerite Duras — Trzy wielkie paryskie księgarnie: Compagnie, L'Écume des Pages i La Hune — Ku pamięci Bernarda Gheerbranta, prawdziwego spadkobiercy Monnier i Beach — Księgarnia jako sex shop — Fetyszizm: sztuka i turystyka — Marka i mityczna opowieść — Burroughs i Cortázar w joyce'owskiej tradycji — Moda — O tym, jak Stany Zjednoczone skopiowały paryski model — *Portrait of a Bookstore as an Old Man* — Przeciw drugiemu wcieleniu Shakespeare and Company — I za: Jeremy Mercer — król Lear
10. Sieć ksiązek 204
Narodziny nowoczesnej płynności — Imperium Barnes & Noble — Family Christian Stores narodziła się na farmie — Holandia, enklawa wolności w XVI i XVII wieku — Klasyka i literatura popularna — Broszurowe edycje i ich wersje europejskie — Inwestycje w księgarnie i w koleje — Pierwsze przewodniki Baedeker i Bibliothèque de Chemins du Fer — Prawie półtora wieku obecności A.H. Wheeler & Co. w Indiach — Kipling — Pierwsza była WHSmith — Demokratyzacja świata ksiązek — Franco Moretti i wspólny rynek powieści europejskiej — Wynalazek mobilnego świata — Hudson News w świecie globalizacji — Stany Zjednoczone wynajdują (i kreują) społeczeństwo konsumpcyjne — Kryzys w sieciach księgarskich — McNally Books — Apokalipsa według Andrégo Schiffrina — I końcowa metafora „Reader's Digest”
11. Książki i księgarnie na końcu świata 222
Informacja dla podróżników — Księgarnie awaryjne — Gleebooks w Sydney — Księgarnia i kawiarnia w Melbourne — Styl imperium brytyjskiego — Ziemie jałowe

na końcu świata — Boekhuis (Johannesburg) i Book Lounge (Kapsztad) — Rozważania nad twórczością Coetzee z perspektywy książki Reinalda Laddagi — Co mają ze sobą wspólnego Coelho, García Márquez i Coetzee? — Chatwin i Bridges w Patagonii — *Finis terrae* — Bécherel i europejska sieć osad księgarskich — Misterium przestrzeni i koniec pewnego świata — O apokalipsie i latarni morskiej

12. Spektakl musi trwać 235
 Tajni agenci społeczeństwa spektaklu — Acqua Alta — Dwie fotografie w Laie — Księgarnie i turystyka — Przypadek Another Country, czyli malowniczość — Najpiękniejsza w świecie: Boekhandel Selexyz Dominicanen w Maastricht — Architektura i design wnętrza: decydujący czynnik w XXI wieku — Prekursorska rola Ateneo Grand Splendid — Ale piękniejsza jest Eterna Cadencia — Clásica y Moderna w kontekście lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych — Madrycka i barcelońska La Central jako wzorzec przełomu stuleci — Księgarnie Fondo de Cultura Económica i księgarnie-kawiarnie — El Péndulo w Meksyku D.F. — Księgarnia jako galeria sztuki: The Last Bookstore, Ler Devagar i inne — Minimalizm jako esencja — 10 Corso Como w Mediolanie — Australijscy prekursorzy i stacje kolejowe — Resygnifikacja

13. Księgarnie powszednie 256
 Dziecięce lektury Marcosa Ordoñez — Autor na koniec coraz bardziej popada w ton autobiograficzny — César Aira w La Internacional Argentina — A Diómedes Cordero i Ednodio Quintero w Ballena Blanca — Książkowa Ławka Pisatielej — Księgarnia jak dom rodzinny — Ross, Tipos Infames, Antonio Machado, Literanta i neapolitańskie sanktuaria — Księgarze i przyjaciele — Itaka Austerlitz — Robafaves w centrum Mataró i Klub Książki jako peryferia — Laie i La Central, La Central i Laie —

Przechadzka jako projekt miejski (i cytaty z Walsera) —
 Inne barcelońskie księgarnie: Documenta, Alibri, Negra
 y Criminal, Taifa, Pequod, +Bernat — Sant Jordi: całe
 miasto jedną księgarnią — Pisarze i wydawcy, którzy
 dobrze lokują swoje książki — Miasto Vilas

14. Epilog: Księgarnie wirtualne	275
Stuletnia Catalònia przemianowana na McDonald's — Pandora w Stambule jako pouczająca metafora — Księgarnia jako fikcja kwantowa — Garcíá Márquez i księgarnia katalońskiego mędrca — Poszukiwania księgarni Mundo w Barranquilli i odnalezienie jej w świecie wirtualnym — Od Montaigne'a do Alfonso Reyesa: odbijające światło stronice — Chartier i deba- ta z lat osiemdziesiątych o zagrożeniach ze strony fikcji i lekturze ekstensywnej — Interesy w sferze tekstów, pieniędzy, magii, prestiżu — Decydujące spotkania — Wartościowa fikcja i kulturalny glamour — Barbarzyń- cy według Baricca — Amazon & Co — Konieczne zapo- mnienie — Księgarnie czekające na odkrycie — Moles- kine w moim iPadzie — Ojcowska więź — Osobliwy przypadek Davida Marksona i Strandu — Idee są tylko w rzeczach — Koniec	
O cytatach.....	297
Źródła internetowe	297
Filmografia	298
Bibliografia	299
Indeksy	315
Ludzie i dzieła	315
Księgarnie.....	329